

Forbund for kommunal økonomiforvaltning og skatteinnkreving
v/ Turid Ramdahl
Postboks 1265 Vika
0111 OSLO

Deres ref

Vår ref
03/3337-2 EVV

Dato
14.10.2003

Bruk av fond i budsjett og regnskap

I kommuneregnskapet er det to typer regnskapsmessige fond, ubundne og bundne fond. I tillegg klassifiseres fond for henholdsvis driftsregnskapet og investeringsregnskapet.

Bundne fond omfatter avsetninger som kommunestyret eller fylkestinget ikke kan disponere fritt. Det må ligge bindinger på midlene gjennom lov, forskrift eller avtale med giver for at disse skal kunne avsettes til bundne fond. Kommunestyret kan altså ikke på eget initiativ opprette bundne fond. Bundne driftsfond omfatter i første rekke overskudd på selvkosttjenester der loven kun tillater kostnadsdekning, og øremerkede driftstilskudd inntil midlene fullt ut har blitt benyttet til sitt påtenkte formål. Selvkostfondets funksjon er å håndtere svingninger i inntekter og kostnader, slik at gebyrene kan holdes på et mer stabilt nivå.

Ubundne fond i driftsregnskapet (disposisjonsfond) er fond som er bygget opp gjennom kommunenes frie inntekter eller andre inntekter hvor det i medhold av lov, tilsagn eller avtale ikke er satt bindinger til bruken. Avsetning til denne type fond kan typisk skje ved at en virksomhet ikke har anvendt alle budsjettmidlene eller har hatt større driftsinntekter enn budsjettet og ønsker å holde av disse til en senere periode. Denne sparingen må skje gjennom avsetning til ubundne fond, eller disposisjonsfond. Kommunestyret kan fritt disponere disse fondene, både til drift og investeringer. Avsetninger til ubundne investeringsfond vil først og fremst komme fra inntekter ved salg av fast eiendom, mottatte avdrag på utlån av egne midler, samt inntekter fra aksjer og salg av andeler. Denne type inntekter kan kun benyttes til investeringer.

Ubrukte midler kan også avsettes til likviditetsreserven. Midlene vil da settes av til sparing for å styrke likviditeten og betalingsevnen.

Årsbudsjett

Postadresse:
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Kontoradresse:
Akersg. 59

Telefon *
22 24 90 90 / «Soa_Tlf»
Org. nr.:
972 417 858

«Soa_Navn»
Telefaks:
«Sse_Fax»

Saksbehandler:
«Sbr_Navn»
«Sbr_Tlf»

I budsjettet skal planlagt anvendelse av fond og nye avsetninger føres opp. Både drifts- og investeringsbudsjettet skal settes opp i balanse, slik at alle inntekter, innbetalinger og bruk av avsetninger er endelig disponert eller ført opp til avsetning for bruk i senere perioder. Vi presiserer at det bare kan budsjetteres med bruk av fond som er reelle, dvs. har en positiv beholdning.

Bundne fond

Avsetninger til bundne fond vil normalt ikke ha budsjettposter. Disse midlene står ikke til kommunestyrets frie disposisjon og må bokføres med utgangspunkt i faktisk forbruk.

Ved investeringer innen tjenester der selvkost setter den øvre rammen for brukerbetalingen, kan det ikke benyttes midler fra selvkostfondet. Investeringskostnadene må ved selvkostkalkyler fordeles jevnt over investeringenes levetid. Følgelig vil heller ikke investeringer i anleggsmidler kunne finansieres direkte av selvkostfondet, noe som eventuelt ville ha medført at brukeren ble belastet to ganger for den samme investeringen.

Ubundne fond

Inntekter i årsbudsjettet kan settes av til ubundne fond for bruk i senere perioder.

Ved et underskudd i driftsregnskapet må det innen budsjettet for det påfølgende år etter at årsregnskapet legges frem, avsettes midler slik at underskuddet kan dekkes inn, før det eventuelt settes av midler til disposisjonsfond. Under særlige forhold kan underskuddet dekkes inn over inntil ytterligere to år. Ved underskudd i investeringsregnskapet må det udekkede beløpet føres opp til inndekking på kommende års budsjett.

Likviditetsreserve

Avsetninger til likviditetsreserve behandles på samme måte som avsetninger til ubundne fond i budsjett.

Årsregnskap

Årsregnskapet skal omfatte bruk av avsetninger og planlagte avsetninger til senere perioder, både samlet og spesifisert etter fondstype.

Bundne fond

Ved et overskudd fra selvkosttjenesten, skal kommunen overføre nettoinntekten til et senere år (innenfor et 3-5-årsperspektiv). Dersom avgiftene eller gebyrene er større enn det regelverket tillater, må merinntektene avsettes til et bundet fond, som senere år kan disponeres som inntekt i beregningsgrunnlaget. Tilsvarende settes ubrukte, øremerkede midler av til et bundet fond.

Bundne fond er unntatt strykningsbestemmelsene, i tråd med at disse er øremerket visse formål og ikke skal finansiere andre deler av driften.

Disposisjonsfond

Ved et regnskapsmessig merforbruk kommer strykningsbestemmelsene til anvendelse, dvs. at underskuddet skal reduseres etter nærmere angitte disposisjoner. Eventuelle avsetninger til disposisjonsfond strykes. Det skilles ikke mellom budsjetterte avsetninger foretatt av kommunestyret selv, og avsetninger med bakgrunn i besparelser på driftsbudsjettet. Hvorvidt kommunen har finansiert noe av årets løpende utgifter og utbetalinger ved bruk av tidligere oppsparte fond, har heller ingen betydning i forhold til strykning av avsetninger til disposisjonsfond. Alle typer avsetninger til disposisjonsfond skal strykes, så lenge regnskapet (drift) er gjort opp med et regnskapsmessig merforbruk.

Ubundne investeringsfond

Dersom investeringsregnskapet avsluttes med et merforbruk, må det udekkede beløpet føres opp til inndekking på investeringsbudsjettet i det år regnskapet legges frem. Tilsvarende må et udisponert beløp føres opp til disposisjon. Før investeringsregnskapet eventuelt avsluttes med et udekket beløp, krever regnskapsforskriften at en gjør visse korrigeringer for å minske eller eliminere merforbruket. Det ene er at en reduserer budsjetterte avsetninger til fond som stammer fra inntekter i årets investeringsregnskap, f.eks. gjennom salg av varige driftsmidler og langsiktige plasseringer og ved mottatte avdrag på utlån av egne midler.

Investeringsregnskapet må m.a.o. være i balanse før frie inntekter i investeringsregnskapet kan settes av til fond. Det andre går ut på at bruken av ubundne investeringsfond økes. Anvendelsen av ubundne fond skal kun økes opptil det budsjetterte beløpet, selv om dette måtte innebære at investeringsregnskapet gjøres opp med et udekket beløp. I prinsippet vil dette som oftest innebære at en overfører en bevilgning fra fondet fra et prosjekt med besparelse til ett eller flere andre øremerkede investeringsprosjekter med overskridelser, men altså uten å øke summen av anvendte fondsmidler i forhold til budsjettet. Rekkefølgen de to korrigeringsmulighetene i mellom er opp til regnskapssjefen å avgjøre.

I tillegg bør det før en begynner å gå gjennom korrigeringsreglene, kontrolleres at overføringen fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet er bokført inntil det budsjetterte nivået dersom driftsregnskapet tillater dette. Det vil i praksis si at det ikke har vært foretatt strykninger.

Likviditetsreserven

Strykningsbestemmelsene angir bare "fond". Likviditetsreserven vil imidlertid behandles analogt med ubundne fond ettersom også dette er en del av den frie egenkapitalen. Budsjetterte avsetninger til likviditetsreserven vil således bli omfattet av stryknings- og korrigeringsreglene innen henholdsvis drift og investering.

Lånefond

Dersom kommunen eller fylkeskommunen har lånefond, skal det føres særskilt bevilgningsregnskap og balanse. Det vil være bruken av midler fra lånefondet som føres til inntekt i regnskapet.

Med hilsen

Trond Ø. Christensen e.f.
Underdirektør

Even Vaboen
Førstekonsulent